

Dyrektywa Usługowa UE

Wsparcie dla biznesu w zasięgu ręki

Ta publikacja jest bezpłatnym materiałem informacyjnym, przygotowanym w ramach projektu Enterprise Europe Network.

© Enterprise Europe Network przy Stowarzyszeniu „Wolna Przedsiębiorczość”

Autorzy: Rafał Kruczkowski, Martyna Bildziukiewicz

Projekt graficzny i druk: www.szkolenia-graficzne.pl

www.een.sopot.pl
www.swp.gda.pl

Kiedy w 2004 r. ówczesny Komisarz UE ds. rynku wewnętrznego Fritz Bolkestein przedstawił swą nad wyraz liberalną (jak na owe realia polityczne), a zarazem pierwszą kompleksową regulację dotyczącą wykonywania usług w ramach jednolitego rynku europejskiego, otworzył prawdziwą europejską puszkę Pandory. Uwolnienie rynku usług przez wprowadzenie rynkowych zasad, za którymi optował Bolkestein, zarzucone zostało oskarżeniami o granie na rzecz biedniejszych krajów UE i zalanie unijnego rynku pracy i usług tanią siłą roboczą z nowych państw. Projekt musiał zatem przejść znaczącą obróbkę, której efektem stała się Dyrektywa 2006/123/WE, dotycząca usług na rynku wewnętrznym (powszechnie nazywana Dyrektywą Usługową lub Dyrektywą 123), stanowiąca złagodzoną wersję pierwotnego projektu.

Dyrektywa weszła w życie z końcem 2006 r., natomiast wszystkie państwa członkowskie UE miały obowiązek wprowadzenia w życie przepisów wdrażających jej normy do 28 grudnia 2009. Dyrektywa została transponowana do polskiego systemu prawnego ustawą z 4 marca 2010 r. o świadczeniu usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Ustawa ta została ogłoszona w Dzienniku Ustaw 26 marca 2010 r. Nr 47, poz. 278 i notyfikowana w Bazie Notyfikacji Krajowych Środków Wykonawczych 29 marca 2010 r. Ustawa weszła w życie 10 kwietnia 2010 r.

Usługi objęte dyrektywą

Zasada, jaką kierują się nowe przepisy, to jak najwięcej swobody gospodarczej zarówno dla polskich, jak i zagranicznych usługodawców w takich branżach, jak:

- większość usług świadczonych przez zawody regulowane,
- działalność rzemieślnicza,
- usługi dla przedsiębiorstw,
- działalność handlowa,
- usługi rozrywkowe,
- usługi budowlane, instalacji i konserwacji sprzętu,
- usługi hotelarskie i gastronomiczne,
- usługi szkoleniowe i edukacyjne,
- usługi w zakresie wynajmu i dzierżawy,
- usługi związane z nieruchomościami,
- usługi w zakresie certyfikacji i testowania,
- usługi pomocy domowej,
- usługi informatyczne.

Usługi wyłączone spod regulacji dyrektywy

- usługi o charakterze nieekonomicznym świadczone w interesie ogólnym (policja, wymiar sprawiedliwości i podstawowe zabezpieczenia społeczne),
- usługi finansowe, np. w zakresie bankowości, działalności kredytowej, ubezpieczeń i reasekuracji, usługi w zakresie emerytur pracowniczych lub indywidualnych, papierów wartościowych, funduszy inwestycyjnych, płatności oraz doradztwa inwestycyjnego – w tym usługi wymienione w załączniku I do dyrektywy 2006/48/WE (w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe),
- usługi i sieci łączności elektronicznej oraz urządzeń i usług towarzyszących, w związku z zagadnieniami objętymi dyrektywami 2002/19/WE (w sprawie dostępu do sieci łączności elektronicznej i urządzeń towarzyszących oraz wzajemnych połączeń), 2002/20/WE (w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej), 2002/21/WE (w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej), 2002/22/WE (w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników) oraz 2002/58/WE (dotyczącej przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej),
- usługi w dziedzinie transportu, w tym usługi portowe,
- usługi agencji pracy tymczasowej,
- usługi zdrowotne niezależnie od tego, czy są one świadczone w placówkach opieki zdrowotnej, oraz niezależnie od sposobu

ich zorganizowania i finansowania na poziomie krajowym, a także tego, czy są to usługi publiczne, czy prywatne,

- usługi audiowizualne, w tym usług kinematograficznych, niezależnie od sposobu ich produkcji, dystrybucji i transmisji, a także rozpowszechniania radiowego,
- działalność hazardowa ze stawkami pieniężnymi w grach losowych, włącznie z loterią, grami hazardowymi w kasynach i zakładami wzajemnymi,
- działania związane z wykonywaniem władzy publicznej,
- usługi społeczne świadczone przez usługodawców upoważnionych do tego przez państwo lub organizacje charytatywne uznane za takie przez państwo, związane z budownictwem socjalnym, opieką nad dziećmi oraz pomocą rodzinom i osobom będącym stale lub tymczasowo w potrzebie,
- usługi ochrony osobistej,
- usługi świadczone przez notariuszy i komorników powołanych na mocy aktu urzędowego.

Zadania Dyrektywy

Podstawowym zadaniem dyrektywy jest uproszczenie procedur administracyjnych, związanych z podejmowaniem i prowadzeniem działalności usługowej w UE. Nie będzie już możliwe np. wymaganie przez instytucje państwa przyjmującego usługodawcę oryginałów lub poświadczonych kopii dokumentów, potwierdzających uprawnienie pochodzące z kraju macierzystego (wysyłającego) do wykonywania danych usług. Niestety, nadal obowiązywać będzie przedsiębiorców dostarczanie dokumentów w formie tłumaczeń na jeden z języków urzędowych państwa przyjmującego.

Kolejnym ciekawym rozwiązaniem jest instytucja Pojedynczych Punktów Kontaktowych (PPK). W każdym PPK założyć będziemy mogli działalność gospodarczą, uzyskać wszelkie niezbędne do prowadzenia firmy pozwolenia i koncesje czy zrealizować procedury związane m.in. z zatrudnianiem pracowników. Przełomowe, jak na polskie realia, okazać się mogą postanowienia nakazujące państwom członkowskim organizację procedur administracyjnych tak, aby wszystkie jej etapy zrealizowane mogły być drogą elektroniczną.

Co równie istotne, na państwa członkowskie, przy wydawaniu decyzji administracyjnych dotyczących podejmowania i świadczenia usług, nałożona została zasada tzw. cichego przyzwolenia (*ang. silent agreement*). Stanowi ona, że jeżeli decyzja nie zostanie wydana w terminie i nie zaistnieją żadne inne okoliczności uzasadniające jej niewydanie bądź wydanie nieterminowe, to uznaje się ją za zgodną z intencją wnioskodawcy.

Po pierwsze – informacja

Dyrektywa podkreśla konieczność i niezbędność łatwego dostępu do pewnych rodzajów informacji zarówno dla usługobiorców, jak i usłu-

godawców. Państwa członkowskie mają samodzielnie określić, w jaki sposób informacje te będą przekazywane, natomiast ich obowiązkiem jest zapewnienie braku przeszkód w publicznym dostępie do nich, ich jednoznaczności i jasności. Informacje udzielane będą przez organy właściwe, co w rozumieniu ustawy oznacza właściwe w sprawach podejmowania, wykonywania lub zakończenia świadczenia usługi organy administracji publicznej, samorządu zawodowego oraz inne organy władzy publicznej.

O jakie informacje tu chodzi? Przede wszystkim te dotyczące procedur i formalności, dane kontaktowe właściwych organów, a także informacje o warunkach dostępu do publicznych rejestrów i baz danych, dostępnych form odwołań oraz danych kontaktowych stowarzyszeń i organizacji, od których usługodawcy i usługobiorcy mogą uzyskać praktyczne wsparcie. Warto zaznaczyć, że obowiązek udzielania pomocy przez właściwe organy nie obejmuje udzielania indywidualnych porad prawnych – sprowadza się on do obowiązku podania ogólnych informacji na temat sposobu, w jaki poszczególne wymogi czy zapisy są zazwyczaj interpretowane lub stosowane. Kwestia wymierzania odpowiedzialności za przekazanie nieprawdziwych bądź mylących informacji spoczywa na państwach członkowskich.

Ponadto usługobiorcy mają w swoim państwie (członkowskim) zamieszkania prawo dostępu do:

- ogólnych informacji na temat wymogów mających zastosowanie w innych państwach członkowskich dotyczących podejmowania i prowadzenia działalności usługowej, w szczególności wymogów w zakresie ochrony konsumentów;
- ogólnych informacji na temat środków prawnych w przypadku sporu między usługodawcą a usługobiorcą;
- danych kontaktowych stowarzyszeń i organizacji, w tym ośrodków Sieci Europejskich Centrów Konsumentkich, które mogą udzielić praktycznej pomocy usługodawcom lub usługobiorcom.

W stosownych przypadkach właściwe organy, wyznaczone przez państwa członkowskie do realizacji tych zadań, są także zobowiązane do udzielania prostych wskazówek co do sposobu postępowania. Informacje i pomoc powinny być udzielane w jasny i niebudzący wątpliwości sposób. Powinny być też uaktualniane i łatwo dostępne na odległość, również przy pomocy elektronicznych środków przekazu.

O co może zapytać usługobiorca?

Na wniosek usługobiorcy usługodawca jest obowiązany udostępnić informacje o prowadzonej działalności związanej bezpośrednio z oferowaną usługą oraz o spółkach, w których uczestniczy, a które są bezpośrednio powiązane ze świadczoną usługą. Usługodawca ma ponadto obowiązek informowania usługobiorcy o środkach podjętych w celu uniknięcia konfliktu interesów.

Ustawa wyraźnie określa informacje, które usługobiorca zobowiązany („w sposób jasny i jednoznaczny”) jest podać usługobiorcy przed

zawarciem pisemnej umowy bądź przed rozpoczęciem świadczenia usługi. Należą do nich:

- nazwa firmy, adres siedziby i główne miejsce wykonywania działalności gospodarczej;
- oznaczenie organu rejestrowego i numer w rejestrze, w którym usługodawca jest zarejestrowany jako przedsiębiorca;
- adres poczty elektronicznej lub inne dane umożliwiające bezpośredni kontakt z usługodawcą;
- wskazanie organu, który wydał certyfikat, koncesję, zezwolenie, zgodę, licencję lub dokonał wpisu do rejestru albo wydał inny dokument uprawniający usługodawcę do świadczenia usługi;
- wskazanie samorządu zawodowego do którego usługodawca należy, tytułu zawodowego oraz państwa, w którym przyznano ten tytuł;
- główne cechy usługi;
- cenę usługi, jeżeli została ustalona;
- stosowane przez usługodawcę wzory umów oraz postanowienia umowne określające prawo właściwe dla danej umowy lub sąd albo inny organ właściwy do rozstrzygania sporów;
- NIP lub inny numer identyfikacyjny, którym usługodawca jest obowiązany posługiwać się dla potrzeb podatku od towarów i usług;
- informacje o obowiązkowym ubezpieczeniu lub gwarancji finansowej wraz z danymi ubezpieczyciela lub gwaranta oraz o zasięgu terytorialnym tego ubezpieczenia;
- informacje o gwarancjach jakości wykonanej usługi, które nie są wymagane przepisami prawa.

Usługobiorca może wnioskować o dodatkowe informacje – a usługodawca ma obowiązek ich udzielić; wśród nich znajdują się m.in. sposób kalkulacji ceny za usługę, jeżeli cena nie została wcześniej ustalona lub gdy nie ma możliwości podania dokładnej ceny oraz informacje o regulacjach prawnych dotyczących wykonywanego przez usługodawcę zawodu regulowanego oraz sposobu, w jaki można uzyskać dostęp do tych uregulowań.

Usługodawca powinien dołożyć wszelkich starań, by powyższe informacje dotarły do usługobiorcy. Ustawa określa szczególnie istotne miejsca dystrybucji tych informacji: miejsce, w którym świadczona jest usługa; miejsce zawarcia umowy; strona internetowa usługodawcy oraz dokumenty informacyjne dostarczone usługobiorcy. Państwa członkowskie mogą do tej listy dopisywać kolejne wymagania, zobowiązujące usługodawców do podawania dodatkowych informacji.

Nie dajmy się dyskryminować

Zasada niedyskryminacji w ramach rynku wewnętrznego UE zajmuje znaczące miejsce w treści Dyrektywy. Oznacza ona, że nie można

odmówić dostępu do usługi oferowanej publicznie (stosuje się tu kryterium zawarte w udostępnianych publicznie ogólnych warunkach umów) usługobiorcy, a zwłaszcza konsumentowi, ze względu na jego przynależność państwową lub miejsce zamieszkania.

Nie wynika z tego, że dyskryminacją byłoby wprowadzenie do ogólnych warunków umów postanowień przewidujących odmienne taryfy i warunki świadczenia usług, w przypadku gdy te taryfy, ceny i warunki są bezpośrednio uzasadnione obiektywnymi różnicami pomiędzy poszczególnymi państwami - na przykład:

- kosztami dodatkowymi ponoszonymi ze względu na odległość lub charakterystykę techniczną świadczenia usługi,
- odmienne warunki rynkowe (np. wyższy lub niższy popyt spowodowany sezonowością, różnymi okresami urlopowymi w państwach członkowskich bądź cenami ustalonymi przez różnych konkurentów),
- dodatkowe ryzyko związane z przepisami innymi niż obowiązujące w państwie członkowskim prowadzenia przedsiębiorstwa.

Możliwa jest ponadto odmowa świadczenia usługi na rzecz konsumenta, gdy wynika to z nieposiadania wymaganych praw własności intelektualnej na danym terytorium.

Więcej swobody, większy wybór

Dyrektywa Usługowa jest z pewnością istotnym krokiem na drodze europejskiej ewolucji w świadczeniu usług. Pewność prawna z punktu widzenia usługobiorców oraz usługodawców została wzmocniona dzięki doprecyzowaniu przepisów z zakresu przepływu usług. Korzystanie z usług transgranicznych ma odbywać się na tych samych zasadach, co korzystanie z usług krajowych.

Dyrektywa najprawdopodobniej przyczyni się do wzrostu jakości usług w Unii Europejskiej – z dwóch powodów. Po pierwsze, bardziej otwarty rynek wymusi większą konkurencję, a co za tym idzie – spadek cen i wyższą jakość. Po drugie, na jej wzrost wpłynie obowiązek udzielania wyczerpującej informacji usługobiorcom, którzy jednocześnie zaczną poruszać się po rynku z większą świadomością wartości, dostępności i zaplecza danej usługi. Usługi jako takie staną się bardziej przejrzyste.

Kolejnym niezaprzeczalnym atutem Dyrektywy z punktu widzenia usługobiorców jest rozszerzenie ich praw. Dyrektywa wyposaża ich także we wsparcie informacyjno-doradcze w zakresie praw konsumentów i procedur odwoławczych, co pomoże im bardziej swobodnie poruszać się po europejskim rynku.

network
enterprise europe